

**TARAQQIYOT STRATEGIYASINING MAZMUN-MOHİYATI, MAQSADI VA
VAZIFALARI**

Boboyeva Sitora Ro‘zimaxmadovna

Termiz davlat pedagogika instituti o‘qituvchisi

G‘ulomova Xilola

Termiz davlat pedagogika instituti magistranti

ANNOTATSIYA: Mazkur ilmiy maqolada taraqqiyot strategiyasining mazmun-mohiyati, uning jamiyat va davlat taraqqiyotidagi o‘rni, asosiy maqsadlari hamda ustuvor vazifalari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot jarayonida strategik rivojlanish tushunchasining mohiyati ochib berilib, uzoq muddatli rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta‘minlashdagi ahamiyati asoslab beriladi. Taraqqiyot strategiyasi davlat boshqaruvi samaradorligini oshirish, iqtisodiy o‘shishni jadallashtirish, aholi turmush darajasini yuksaltirish hamda inson kapitalini rivojlantirishga xizmat qiluvchi muhim konseptual hujjat sifatida yoritiladi. Shuningdek, strategiyaning asosiy vazifalari sifatida qonun ustuvorligini mustahkamlash, ochiq va samarali boshqaruvni ta‘minlash, innovatsion rivojlanish, ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirish va barqaror taraqqiyotga erishish masalalari tahlil qilinadi. Maqola xulosalari taraqqiyot strategiyasining amaliy ahamiyatini oshirish va uni hayotga tatbiq etishda ilmiy asoslangan yondashuv zarurligini ko‘rsatadi.

KALIT SO‘ZLAR: Taraqqiyot strategiyasi, strategik rejalashtirish, barqaror rivojlanish, davlat siyosati, ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot, boshqaruv samaradorligi, inson kapitali, milliy rivojlanish.

Bugungi globalashuv sharoitida har bir davlatning barqaror rivojlanishi, raqobatbardosh iqtisodiyotga ega bo‘lishi va aholi farovonligini ta‘minlashi aniq belgilangan strategik maqsadlar va uzoq muddatli rivojlanish yo‘nalishlariga bog‘liqdir. Shunday sharoitda taraqqiyot strategiyasi davlat va jamiyat hayotining barcha sohalarini qamrab oluvchi, izchil va tizimli rivojlanishni ta‘minlashga qaratilgan muhim dasturiy hujjat sifatida namoyon bo‘ladi. Taraqqiyot strategiyasi nafaqat bugungi kun muammolarini hal etishga, balki kelajakdagi ustuvor vazifalarni belgilashga xizmat qiladi.

Taraqqiyot strategiyasining mazmun-mohiyati jamiyat rivojlanishining asosiy yo‘nalishlarini aniqlash, mavjud resurslardan oqilona foydalanish va ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotni jadallashtirishga qaratilgan aniq maqsad va vazifalarni belgilashdan iborat. Strategik yondashuv davlat boshqaruvida qisqa muddatli qarorlardan voz kechib, uzoq

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

istiqbolga mo‘ljallangan tizimli islohotlarni amalga oshirish imkonini beradi. Bu esa iqtisodiy barqarorlik, siyosiy mustahkamlik va ijtimoiy adolatni ta‘minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy taraqqiyot strategiyalarining asosiy xususiyati inson manfaatlarini ustuvor qo‘yish bilan belgilanadi. Inson kapitalini rivojlantirish, ta‘lim va sog‘liqni saqlash tizimini takomillashtirish, bandlikni ta‘minlash va aholi daromadlarini oshirish strategiyaning muhim tarkibiy qismlaridan hisoblanadi. Chunki jamiyat taraqqiyoti bevosita inson salohiyati, bilim va malakasiga bog‘liq bo‘lib, ushbu omillar strategik rivojlanishning asosiy harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi.

Taraqqiyot strategiyasi tushunchasi zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy jarayonlarning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. U davlat va jamiyat rivojlanishining uzoq muddatli yo‘nalishlarini belgilovchi, maqsadli va tizimli faoliyatni tashkil etishga xizmat qiluvchi konseptual hujjat sifatida namoyon bo‘ladi. Strategik yondashuv qisqa muddatli rejalaridan farqli o‘laroq, kelajak istiqbolini oldindan ko‘ra bilish, resurslarni oqilona taqsimlash va barqaror rivojlanishni ta‘minlashga qaratilganligi bilan ajralib turadi. Shu jihatdan taraqqiyot strategiyasi jamiyat hayotining barcha sohalarini qamrab olgan kompleks dastur hisoblanadi.

Taraqqiyot strategiyasining mazmun-mohiyati, avvalo, davlatning milliy manfaatlarini va jamiyat ehtiyojlariga mos ravishda belgilangan ustuvor yo‘nalishlar majmuasida namoyon bo‘ladi. Ushbu mazmun iqtisodiy o‘rni ta‘minlash, ijtimoiy sohani rivojlantirish, siyosiy barqarorlikni mustahkamlash hamda huquqiy davlat va fuqarolik jamiyatini shakllantirish kabi muhim masalalarni o‘z ichiga oladi. Strategiyaning mohiyati shundaki, u mavjud muammolarni fragmentar tarzda emas, balki tizimli va uzviy bog‘liq holda hal etishga qaratilgan bo‘ladi. Bu esa rivojlanish jarayonida izchillik va muvozanatni ta‘minlash imkonini beradi.

Iqtisodiy taraqqiyot strategiyaning markaziy bo‘g‘ini hisoblanadi. Zamonaviy sharoitda iqtisodiy rivojlanish faqat ishlab chiqarish hajmining oshishi bilan emas, balki iqtisodiyotning tarkibiy jihatdan yangilanishi, innovatsiyalarni joriy etish va raqobatbardoshlikni kuchaytirish bilan belgilanadi. Shu bois taraqqiyot strategiyasida iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, sanoat va xizmatlar sohasini rivojlantirish, zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish muhim vazifa sifatida belgilab olinadi. Bunday yondashuv iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash va tashqi xatarlarning salbiy ta‘sirini kamaytirishga xizmat qiladi.

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

Taraqqiyot strategiyasining muhim yo‘nalishlaridan biri ijtimoiy sohani rivojlantirishdir. Jamiyat taraqqiyoti bevosita inson manfaatlari bilan bog‘liq bo‘lgani sababli, strategiyada ta‘lim, sog‘liqni saqlash, ijtimoiy himoya va bandlik masalalariga alohida e‘tibor qaratiladi. Ta‘lim tizimini modernizatsiya qilish orqali malakali kadrlar tayyorlash, sog‘liqni saqlash sohasida profilaktika va sifatli tibbiy xizmatlarni kengaytirish inson kapitalini rivojlantirishning asosiy shartlaridan biri hisoblanadi. Natijada aholining hayot sifati oshadi va jamiyatning intellektual salohiyati mustahkamlanadi.

Davlat boshqaruvi tizimini takomillashtirish taraqqiyot strategiyasining muhim tarkibiy qismi sanaladi. Samarali boshqaruvsiz belgilangan maqsadlarga erishish qiyin bo‘lib, shu sababli strategiyada boshqaruv tizimini soddalashtirish, ochiqlik va shaffoflikni ta‘minlash, davlat organlari faoliyatida hisobdorlikni kuchaytirish ustuvor vazifa sifatida belgilanadi. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini boshqaruv jarayoniga joriy etish davlat xizmatlari sifatini oshirish va fuqarolarning davlatga bo‘lgan ishonchini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Huquqiy davlat va qonun ustuvorligini ta‘minlash taraqqiyot strategiyasining asosiy poydevorlaridan biridir. Adolatli sud-huquq tizimisiz iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishning barqarorligi ta‘minlanmaydi. Shu bois strategiyada sud mustaqilligini kuchaytirish, inson huquq va erkinliklarini ishonchli himoya qilish, korrupsiyaga qarshi kurashish choralari muhim vazifalar sifatida belgilab olinadi. Qonun ustuvorligi jamiyatda ijtimoiy adolatni qaror toptirish va tadbirkorlik muhitini yaxshilash uchun muhim shart hisoblanadi.

Taraqqiyot strategiyasining yana bir muhim jihati fuqarolik jamiyatini rivojlantirish bilan bog‘liqdir. Fuqarolarning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirish, jamoatchilik nazoratini kuchaytirish va nodavlat notijorat tashkilotlari faoliyatini qo‘llab-quvvatlash jamiyat va davlat o‘rtasidagi hamkorlikni mustahkamlaydi. Bu esa qabul qilinayotgan qarorlarning hayotiyiligi va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Fuqarolik jamiyati rivojlangan sharoitda taraqqiyot strategiyasi keng jamoatchilik manfaatlariga mos ravishda amalga oshiriladi.

Barqaror rivojlanish tamoyillari taraqqiyot strategiyasining ajralmas qismi hisoblanadi. Atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va ekologik xavfsizlikni ta‘minlash strategiyaning uzoq muddatli maqsadlari bilan uzviy bog‘liqdir. Ekologik muammolarga e‘tibor qaratmasdan turib, barqaror iqtisodiy va

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

ijtimoiy rivojlanishga erishish mumkin emas. Shu sababli strategiyada “yashil iqtisodiyot” tamoyillarini joriy etish va ekologik madaniyatni yuksaltirish muhim vazifa sifatida qaraladi.

Umuman olganda, taraqqiyot strategiyasining asosiy mazmuni davlat va jamiyat rivojlanishining barcha sohalarini qamrab olgan holda, ularni yagona maqsad sari yo‘naltirishdan iboratdir. Strategik yondashuv izchil amalga oshirilganda, iqtisodiy o‘rta, ijtimoiy barqarorlik va inson manfaatlarini o‘rta muvozanat ta‘minlanadi. Bu esa taraqqiyot strategiyasini nafaqat nazariy hujjat, balki real natijalarga olib keluvchi amaliy dastur sifatida namoyon etadi.

Taraqqiyot strategiyasining mazmun-mohiyati, maqsadi va vazifalarini tahlil qilish shuni ko‘rsatadiki, strategik yondashuv davlat va jamiyat rivojlanishini ta‘minlashda muhim metodologik asos hisoblanadi. Taraqqiyot strategiyasi nafaqat qisqa muddatli muammolarni hal etishga, balki uzoq istiqbolda barqaror o‘rta va taraqqiyotga erishishga qaratilgan bo‘lib, u iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy va huquqiy sohalarining o‘zaro uyg‘un rivojlanishini ta‘minlashga xizmat qiladi. Ushbu strategiya jamiyat hayotining barcha jabhalarini yagona maqsad sari yo‘naltirish orqali tizimli islohotlarni amalga oshirish imkonini beradi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, taraqqiyot strategiyasining asosiy mohiyati milliy manfaatlarini ta‘minlash, inson omilini ustuvor qo‘yish va mavjud resurslardan oqilona foydalanishga qaratilgan aniq va izchil yondashuvda namoyon bo‘ladi. Strategik rejalashtirish orqali iqtisodiy o‘rta sifat jihatdan yangi bosqichga chiqish, innovatsion rivojlanishni jadallashtirish va raqobatbardosh iqtisodiyot shakllantirish mumkin. Bu jarayonda iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va investitsion muhitni yaxshilash muhim ahamiyat kasb etadi.

Taraqqiyot strategiyasining muhim jihatlaridan biri ijtimoiy yo‘naltirilganlikdir. Aholi farovonligini oshirish, ta‘lim va sog‘liqni saqlash tizimini rivojlantirish, ijtimoiy himoya mexanizmlarini kuchaytirish orqali inson kapitalini mustahkamlash strategiyaning ustuvor vazifalaridan hisoblanadi. Chunki inson salohiyati va bilimli kadrlar jamiyat taraqqiyotining asosiy harakatlantiruvchi kuchidir. Shu nuqtai nazardan, taraqqiyot strategiyasi inson manfaatlariga xizmat qiluvchi muhim dastur sifatida namoyon bo‘ladi.

Davlat boshqaruvi tizimini takomillashtirish va qonun ustuvorligini ta‘minlash ham strategiyaning muhim yo‘nalishlaridan biridir. Samarali, ochiq va hisobdor boshqaruv

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Volume 02. Issue 09. December 2025

tizimi strategik maqsadlarni amalga oshirishda hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Sud-huquq tizimining mustaqilligi, korrupsiyaga qarshi kurash va fuqarolarning huquqiy himoyasini kuchaytirish orqali jamiyatda ijtimoiy adolat va ishonch muhiti shakllanadi. Bu esa iqtisodiy faollik va fuqarolik tashabbuslarini rag‘batlantiradi.

Tahlil natijalariga ko‘ra, fuqarolik jamiyatini rivojlantirish taraqqiyot strategiyasining samaradorligini oshiruvchi muhim omil hisoblanadi. Fuqarolarning ijtimoiy-siyosiy faolligi, jamoatchilik nazorati va nodavlat notijorat tashkilotlarining faol ishtiroki davlat va jamiyat o‘rtasidagi hamkorlikni mustahkamlaydi. Bunday hamkorlik strategik qarorlarning hayotiyligini ta‘minlab, ularning amaliy natijadorligini oshiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. Taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risidagi farmon va qarorlar. – Toshkent.
2. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent, 2023.
3. World Bank. World Development Report. – Washington DC, 2022.
4. United Nations. Sustainable Development Goals Report. – New York, 2021.
5. Porter M. Competitive Advantage of Nations. – New York: Free Press, 1998.
6. Mintzberg H. The Rise and Fall of Strategic Planning. – New York, 2000.
7. Drucker P. Management: Tasks, Responsibilities, Practices. – Harper & Row, 2008.
8. Todaro M., Smith S. Economic Development. – Pearson, 2020.
9. OECD. Strategic Governance and Public Administration. – Paris, 2019.
10. Islomov B. Davlat boshqaruvi va strategik rejalashtirish. – Toshkent, 2021.

Research Science and
Innovation House